

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 ■ โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 ■ โทรสาร 0-259-6172

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

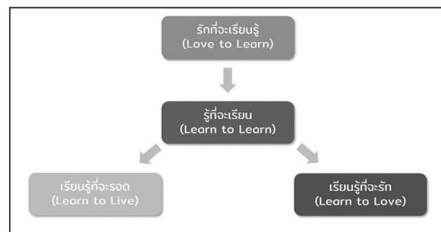
ข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ฉบับประจำวัน 19 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2563 หน้า 4 มุลค่าข่าว

โมเดลการเรียนรู้ในโลกหลังโควิด-19

หมายเหตุ: เรื่อง “โมเดลการเรียนรู้ในโลกหลังโควิด-19” เป็นตอนหนึ่งในหนังสือ “โลกเปลี่ยน คนปรับ หลุดจากกับดัก ขยับสู่ความยั่งยืน” เขียนโดยนายสุวิทย์ เมษินทรีย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

มีผู้บางท่านบอกว่า การสร้างคนในศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนจาก “การศึกษา” ให้เป็น “การเรียนรู้” โดยเน้นการรังสรรค์ร่วมในกระบวนการเรียนรู้ จัดหลักสูตรการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนเป็นหลัก ควบคู่กับหลักสูตรมาตรฐาน เพื่อสร้างภาวะแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะการ “การเรียนรู้” อย่างเดียวก็ยังไม่พออีกทั้ง ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้เป็นเพียงวิธี เป็นตัวกลาง หรือเป็นเพียงเครื่องมือ การสร้างคนให้สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขในโลกยุคหลังโควิดที่ทุกคนเรียกหาความเป็นอิสระแต่ต้องอิงอาศัยกันนั้น การเรียนรู้หรือ “Learning” อย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ จะต้อง มี “Living” และ “Loving” ด้วย

Living ตอบโจทย์ความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่ผู้เรียนเรียกหาความเป็นอิสระมากขึ้น ในขณะที่ Loving ตอบโจทย์การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในท่ามกลางโลกที่ต้องอิงอาศัยกันมากขึ้น การเตรียมพร้อมเด็กให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” จึงอยู่ที่การออกแบบโมเดลการศึกษาที่สามารถผสมผสานและถักทอ Learning, Living และ Loving เข้าด้วยกันอย่างลงตัว เริ่มต้นจาก “รักที่จะเรียนรู้” ต่อด้วย “รู้ที่จะเรียน” จากนั้นจึงเป็นเรื่องของ “เรียนรู้ที่จะรอด” ควบคู่กับ “เรียนรู้ที่จะรัก”

โมเดลการเรียนรู้ในโลกหลังโควิด-19

รักที่จะเรียนรู้ (Love to Learn)

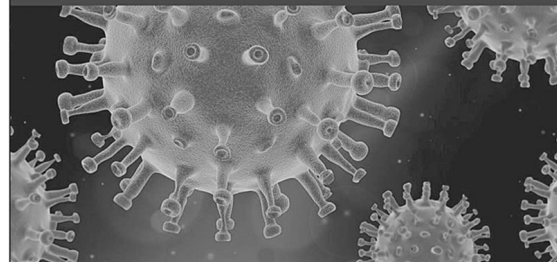
คนเกาหลีมีความเชื่อมั่นมานานแล้วว่า “ความรู้คืออำนาจ” ลัทธิขงจื๊อโดยตัวมันเองไม่ใช่ระบบความคิดที่ทำให้ทันสมัย ลัทธิ

โลกเปลี่ยน คนปรับ

เตรียมคนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
ในโลกหลังโควิด-19

สุวิทย์ เมษินทรีย์

นี่ปลูกฝังว่าความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สังคมดีขึ้น เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของคนเกาหลีสมัยใหม่ และภายหลังเมื่อปรากฏชัดว่าหนังสือขงจื๊อไม่เพียงพอในการพัฒนาชาติ ประชาชนเกาหลีได้หันไปค้นคว้าหนังสือตำราของญี่ปุ่นและตะวันตกอย่างจริงจัง

ทำอย่างไรให้เด็กรักที่จะเรียนรู้ ด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สิ่งจูงใจ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การให้คุณค่า การสร้างแบบอย่าง ตลอดจนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น Pleam (Play + Learn) หรือ Edutainment (Education + Entertainment) เป็นตัวอย่างแนวคิดที่พยายามผลักดันให้เกิด “รักที่จะเรียนรู้”

อย่างไรก็ดี “รักที่จะเรียนรู้” เป็นเรื่องที่จะเกิดขึ้น การสร้างบรรยากาศให้เกิด “รักที่จะเรียนรู้” เหมือนดาบสองคม ปล่อยเสรีมากไปก็ไม่ดี คุมเข้มมากเกินไปก็ไม่ได้ ปัญหาหนึ่งของการศึกษาไทย คือ จากการศึกษาที่สื่อต่างๆ ตกอยู่ในมือของภาครัฐและเอกชน

เพียงไม่กี่ราย ทำให้แหล่งเรียนรู้สำคัญนอกห้องเรียน นอกโรงเรียน และนอกระบบถูกครอบงำ แทบจะหรือถูกจำกัด การกระจุกตัวของสื่อส่งผลให้เนื้อหาความรู้และแหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่ที่ค่อนข้างจะแยกส่วนอยู่แล้วยิ่งขาดความหลากหลาย โดยมุ่งเน้นผลิตซ้ำกระบวนการเรียนรู้

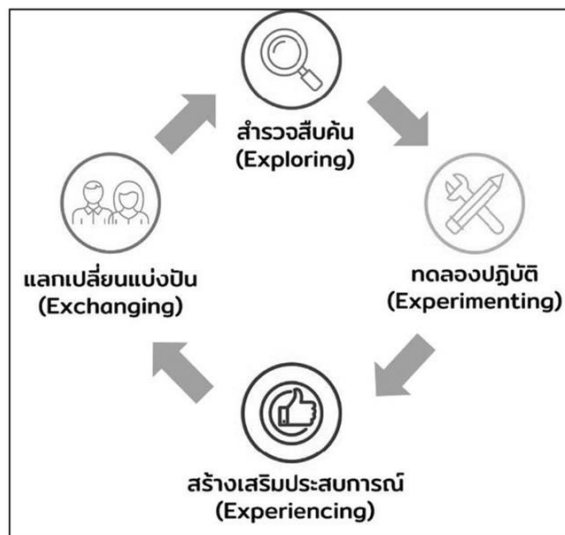
ในเชิงนโยบาย การผลักดันให้เกิด “รักที่จะเรียนรู้” จะต้องสามารถตอบสนองประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) ในเชิงโครงสร้าง จะต้องสามารถหาจุดสมดุลระหว่างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ (Accessibility) กับ ระดับของการคัดกรองข้อมูลข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ (Selectivity)

2) ในเชิงพฤติกรรม จะต้องสามารถหาจุดสมดุลระหว่างระดับการเปิดกว้าง (Openness) ให้เด็กเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ กับระดับการเฝ้าติดตาม (Monitoring)

วงจรรการเรียนรู้ในโลกหลังโควิด การเรียนรู้ในโลกหลังโควิด ต้องสร้าง “วงจรรการเรียนรู้” (Learning Circle) ให้เกิดขึ้นกับตัวเด็ก ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ

1 กรณีแรกเกิดขึ้นในช่วงที่เกาหลีถูกปกครองโดยญี่ปุ่น

วงจรรการเรียนรู้ในโลกหลังโควิด

- “การสำรวจสืบค้น” (Exploring) การฝึกนิสัยให้เด็กรัก “การสำรวจสืบค้น” จะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กท่องไปในโลกกว้างทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน รู้จักใช้จินตนาการ รังสรรค์ความคิดใหม่ๆ โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ “นอกห้องเรียน” “นอกโรงเรียน” และ “นอกระบบ” คู่ขนานไปกับ กระบวนการเรียนรู้ “ในห้องเรียน” “ในโรงเรียน” และ “ในระบบ” ที่มีอยู่เดิม

- “การทดลองปฏิบัติ” (Experimenting) ให้เด็กเกิดความคิด และค้นหาทางเลือกใหม่ๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้ลองถูกลองผิด สามารถกล้าที่จะฝัน กล้าที่จะลงมือทำ และกล้าที่จะผิดพลาด (Dare to Dream, Dare to Do, Dare to Fail)

- “การสร้างเสริมประสบการณ์” (Experiencing)

ฝึกให้มีการตัดสินใจด้วยตนเอง คิดเป็นโครงการเพื่อฝึกการสานฝันผลักดันความคิดให้เกิดเป็นผลสัมฤทธิ์ เก็บเกี่ยวประสบการณ์จากการฝึกฝนปฏิบัติ และนำบทเรียนและประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นๆ เด็กจะได้รู้จักสรุปบทเรียน (Lesson Learned) ต้นแบบการดำเนินงาน (Best Practices) และหากเป็นไปได้พัฒนาคิดค้นแนวทางการดำเนินงานใหม่ (New Practices) ขึ้นมาเองจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์

- “การแลกเปลี่ยนแบ่งปัน” (Exchanging) เป็น “การแลกเปลี่ยนแบ่งปัน” ความคิด ประสบการณ์ และข้อมูลข่าวสารกับผู้อื่น ด้วยการปลูกฝัง “Free Culture” ที่เน้น Free to Take และ Free to Share รวมถึงการทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นผ่านกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ อาทิ “Peer Production” และ “Creative Collaboration” การแลกเปลี่ยนแบ่งปันระหว่างกันดังกล่าวเป็นปฐมบทในการสร้างสังคมเกื้อกูลและแบ่งปันขึ้น

รู้ที่จะเรียน (Learn to Learn)

ในขณะที่ “รักที่จะเรียนรู้” ตอบโจทย์ความชอบที่จะเรียนรู้ (Propensity to Learn) “รู้ที่จะเรียน” จะเป็นเรื่องของรูปแบบวิธีการเรียนรู้ (Learning Approach)

ภายใต้กระแส Democratization of Information, Idea และ Innovation เด็กเผชิญกับสิ่งต่างๆ มากมายทั้งเรื่องที่มีสาระและไม่มีความรู้ มีคุณและเป็นโทษ เหมาะสมและไม่เหมาะสม “รู้ที่จะเรียน” จะเริ่มต้นจาก Learn Why to Learn และ Learn What to Learn ซึ่งจะบ่มเพาะให้เด็กมี Critical Thinking, Strategic Thinking และ Logical Thinking มีวิสัยทัศน์ในการคัดกรองเรื่องต่างๆ ด้วยตนเอง ตามมาด้วยเรื่องของ Learn How to Learn, Learn When to Learn และ Learn Who to Learn from เพื่อฝึกให้เด็กมี Realistic Thinking, Pragmatic Thinking และ Shared Thinking ในบางประเด็นที่เน้นหลักคิดหรือหลักการ นำหนักของการเรียนรู้ก็จะอยู่ที่ Why/What to Learn ในบางประเด็นที่เน้นการปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ นำหนักการเรียนรู้จะอยู่ที่ When/How/Who to Learn from เป็นสำคัญ แต่มีบางประเด็นซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนอย่างกรณีเรื่องความเชื่อทางศาสนา อุดมการณ์ทางการเมือง หรือเรื่องเพศศึกษา นอกจาก Learn Why/What to Learn เป็นเรื่องสำคัญแล้ว เรื่อง Learn When/How/Who to Learn from ก็ถือเป็นเรื่องสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

เรียนรู้ที่จะรอด (Learn to Live)

“รู้ที่จะเรียน” ทำให้เราได้ Learning Approach “เรียนรู้ที่จะรอด” จะเป็นการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง Human Capacity ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในโลกแห่งความเป็นจริง

ในเชิงปรัชญา “เรียนรู้ที่จะรอด” เป็นเรื่องของการพัฒนา Human Capacity ในแต่ละช่วงของชีวิต หากแบ่งชีวิตของคนเรานั้นออกเป็น 4 ช่วง

- ช่วงแรกของชีวิต “**ได้ศึกษาเรียนรู้**” (Study)
- ช่วงที่สองของชีวิต “**ประสบความสำเร็จในการทำงาน**” (Success)
- ช่วงที่สามของชีวิต “**เป็นบุคคลสำคัญในสังคม**”

การพัฒนา Human Capacity ในแต่ละช่วงของชีวิต

เรียนรู้ที่จะรอด	เรียนรู้ที่จะรัก
ปกป้องผลประโยชน์ส่วนตัว	รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม
พัฒนากิจกรรมเพื่อการทำงาน (Head & Hands)	พัฒนากิจกรรมความฉลาดรู้ การใช้ชีวิต (Heart & Human)
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล	การเกื้อกูลและแบ่งปัน
Performance	Compliance

การเรียนรู้ที่จะรอด กับ การเรียนรู้ที่จะรัก

(Significance) และ

- ช่วงสุดท้ายของชีวิต “ทำประโยชน์คืนกลับสู่สังคม”

(Sacrifice)

ประเด็นคือ จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ จังหวะจะโคนในแต่ละช่วงของชีวิตได้ อย่างไร ทั้งในลักษณะของศิลปะในการ ใช้ชีวิตและความรู้ในการใช้ชีวิต (Art & Science of Living) จะได้ใช้ชีวิตที่เต็มเต็ม และอยู่อย่างมีความหมาย

ในโลกหลังโควิด “การเรียนรู้ที่จะรอด” เป็นเรื่องของการพัฒนา Human Capacity เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ภายใต้บริบทและสภาวะแวดล้อมที่มีเงื่อนไขที่แตกต่าง อาทิ

- การเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันหรือทำงานร่วมกันในโลกเชิงซ้อน (Multiple Realities)

- การเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันหรือทำงานภายใต้ภาวะความรู้ (Not-Knowing Zone)

- การเรียนรู้ในการเผชิญภัยคุกคามร่วม (Global Commons)

- การเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันภายใต้ภาวะที่มีความขัดแย้งรุนแรง (Hyper-Conflict)

เรียนรู้ที่จะรัก (Learn to Love)

“เรียนรู้ที่จะรอด” ทำให้เราสามารถ ใช้ชีวิตอยู่ในโลกหลังโควิดได้อย่างเป็น อิสระ แต่การเน้น “เรียนรู้ที่จะรอด” เพียง อย่างเดียวอาจเป็นอันตรายได้ เพราะจะ มีแต่การเอาตัวเอาเปรียบ แก่งแย่งชิงดี กัน จำเป็นที่จะต้องเติมเต็ม “เรียนรู้ที่จะรอด” ด้วย “เรียนรู้ที่จะรัก” เพราะ “เรียนรู้ที่จะรัก” ทำให้เราใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นใน ท่ามกลางโลกหลังโควิดที่ต้องมีการอิงอาศัย กันมากขึ้น

“เรียนรู้ที่จะรอด” และ “เรียนรู้ที่จะรัก” ต้องเดินคู่กันไป จึง จะทำให้ “ประโยชน์สุข” และ “ปกติสุข” เกิดขึ้นพร้อมกัน กลไก การทำงานของ “เรียนรู้ที่จะรอด” และ “เรียนรู้ที่จะรัก” เปรียบ เสมือนเบรคและคันเร่งในรถยนต์

เราจะสอนให้เด็กมีศิลปะการใช้เบรคและคันเร่งอย่างไร จึง จะไปตลอดรอดฝั่ง ใช้เบรคอย่างเดียวก็น่าไม่ไหว ใช้คันเร่งอย่าง เดียวก็อันตรายอาจถูไม่กลับ รู้ว่าเมื่อไรจะใช้เบรค เมื่อไรจะใช้คัน เร่ง เป็นความพอดี เป็นความงาม เป็นความลงตัว

“เรียนรู้ที่จะรัก” จึงเป็นเรื่องของ Human Affinity เป็น เรื่องของการเรียนรู้ที่จะ “อยู่ร่วมกับคนทั้งโลก” (Human Togetherness) ในบริบทของปัจเจกบุคคล “เรียนรู้ที่จะรัก” นำพา สู่การเป็นพลเมืองที่ดีของโลก ในบริบทขององค์กร “เรียนรู้ที่จะรัก” นำพาสู่การเป็นองค์กรที่ดีของโลก

จิตสำนึกต่อโลกครอบคลุมถึงเรื่องระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติด้วย โดยการคิดคำนึงถึงผล ประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในระยะยาว คิดเพื่ออนาคตลูกหลาน และคนรุ่นต่อไป มากกว่าผลประโยชน์ของตัวเอง พร้อมๆ กับ การเปลี่ยนกรอบความคิดจาก “ความพยายามเอาชนะธรรมชาติ” มาสู่ “การอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติอย่างสมดุล” และจาก “ความ พยายามแข่งขันเอาชนะคนอื่น” มาสู่ “การอยู่ร่วมกันกับ ประชาคมโลกอย่างเป็นปกติสุข”

ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เป็นอยู่ในสังคม เศรษฐกิจ และ การเมืองของโลกทุกวันนี้ มีสาเหตุมาจากการขาดจิตสำนึกใน คุณธรรมจริยธรรม ปราศจากความมั่นคงที่ยืนหยัดต่อสู้เพื่อ ความถูกต้อง และไม่ยอมศิโรราบต่อสิ่งที่ผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่มีผลประโยชน์ส่วนรวมทับซ้อนอยู่กับผลประโยชน์ส่วน ตัว การขาดจิตสำนึกดังกล่าวก่อให้เกิดความสับสนทั้งในด้านความ รู้ลึกนึกคิด ทศนคติ และพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้คนในสังคม จะเป็น “พลเมืองที่เฉื่อยชา” (Passive Citizen) ที่ขาดความคิด อุดมการณ์เพื่อส่วนรวม ในทางกลับกัน การมีจิตสำนึกดังกล่าว จะ

ทำให้ผู้คนในสังคมเป็น “พลเมืองที่ตื่นตัว” (Engaged Citizen) ที่มีความคิด อุดมการณ์เพื่อส่วนรวม เปิดใจกว้าง มีความกระตือรือร้น และมีความคิดอ่านที่อยากจะทำสิ่งดีๆ ให้กับประเทศชาติ รวมถึงการเป็น Good Global Citizen ที่จะทำสิ่งดีๆ ให้กับประชาคมโลก

ในโลกหลังโควิดต้องปลุกฝังภาวะ “การนำ” ทั้งในมิติสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองให้เกิดขึ้นกับเยาวชนและคนไทยภายใต้บริบท “การเรียนรู้ที่จะรอด” และ “การเรียนรู้ที่จะรัก” การเรียนรู้เรื่องภาวะความเป็นผู้นำไม่ได้หมายถึงแค่การเรียนรู้ทฤษฎีในการแข่งขันแบบ “เห็นแก่ตัว” เพื่อช่วงชิงอำนาจและได้เต้าสู่การเป็นผู้นำ หากหมายถึงการเรียนรู้ที่จะพัฒนาบุคลิกนิสัย ความคิดอ่าน คุณค่า และพฤติกรรมอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการมีวินัยกับตนเอง เคารพตนเอง มีความภาคภูมิใจในตัวเอง รู้ว่า

อะไรถูกอะไรผิด อะไรควรทำไม่ควรทำ
รู้จักประเมินตัวเองว่ามีจุดเด่นจุดด้อยอะไร
สามารถทำเรื่องอะไรได้มากน้อยแค่ไหน
กล้าตัดสินใจ กล้ารับผิดชอบ ทำผิดแล้ว
รู้จักยอมรับผิด แพ้แล้วยอมรับการแพ้ด้วย
น้ำใจนักกีฬา รู้จักการสรุปบทเรียนเพื่อ
แก้ไขปรับปรุงตนเองใหม่ได้ ที่สำคัญ ผู้นำ
ที่ดีต้องรู้จักการเป็นผู้ตามที่ดีด้วย.